

DEMENTIETAFEL IN GELDERLAND

‘LIEFDEVOL AANWEZIG ZIJN IS HET BELANGRIJKST’

29 september 2014. Op deze regenachtige avond zitten zo’n veertig ouders, familieleden, mantelzorgers en professionele hulpverleners bij elkaar rond de ‘Dementietafel’ in het Gelderse Angerlo. Doel is praten en ervaringen uitwisselen over de zorg en ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking en dementie of verschijnselen daarvan.

Dementietafels worden verspreid over drie jaar in iedere provincie gehouden. Het is een project van Ieder(in) in samenwerking met KansPlus in nauwe samenwerking met regionale zorgorganisaties. In Gelderland is Fatima Zorg één van deze organisaties.

De Dementietafel is vergelijkbaar met het Alzheimer-café. Groot verschil is dat daar partners van mensen met dementie bij elkaar komen. Mensen met een verstandelijke beperking hebben die vaak niet. Daarom is de Dementietafel voor familie en hulpverleners rond de persoon met dementie. Ervaringen uitwisselen, ontbrekende kennis boven tafel halen. Daar draait het om bij de Dementietafel.

In iedere provincie wordt nu als proef één Dementietafel georganiseerd. Deze bijeenkomsten zijn om ervan te leren en kijken hoe dit definitief kan worden vormgegeven.

Een actrice (Marga van der Horst) speelt vanavond een vrouw met dementie. Ze laat mensen in de zaal op haar reageren. Zekerheden geven is daarbij belangrijk en de persoon met dementie niet steeds tegenspreken en erin wrijven dat het niet klopt wat iemand zegt.

In een verder stadium van dementie is ‘toen’ ‘nu’ geworden. De actrice speelt dit in een scène waarin ze op haar oma zit te wachten, die al lang geleden overleden is. Krijg je dan steeds te horen: maar je oma is toch allang dood! Dan krijgt iemand met dementie een enorme schok, keer op keer, want hij of zij weet dat niet meer. Een begeleider in de gehandicaptenzorg is vaak getraind in het

meebewegen. Maar medecliënten gaan vaak de confrontatie aan: ‘nee, je liegt’, als iemand iets vergeten is dat kort daarvoor gebeurde.

Mensen in de zaal gaan mee in het verhaal van de actrice. Zeggen geen ‘ja’ en geen ‘nee’. Voorzichtige reacties zijn prettig. En als je ziet dat een reactie verkeerd aankomt, kun je dat altijd weer bijstellen: ‘Sorry, zo bedoelde ik het niet’. Raden, daarmee is ook voorzichtigheid geboden. Als je niet goed raadt wat iemand bedoelt, kan dat ook onmacht en frustratie geven. Liefdevol aanwezig zijn, is het belangrijkste. Of doorvragen op de beleving: wat vind je leuk aan je oma?

“Als er signalen zijn van dementie dan gebruik je zoveel mogelijk bronnen om te kijken wat er aan de hand is,” vertelt GZ-psycholoog Esther Scholten van Fatima Zorg aan de aanwezigen.

“Wat kon iemand vroeger wel nog en nu niet meer. Daarvoor kun je begeleiders raadplegen, maar zeker ook de familie. Tests afnemen kan ook helpen, maar dat is niet het enige hulpmiddel om dementie vast te stellen.”

Esther Scholten vertelt

Je ziet dat cliënten met dementie vaker de aansluiting kwijtraken als ze in een groep wonen met cliënten met een hoger verstandelijk niveau. Terwijl bij cliënten met een ernstige verstandelijke beperkingen de match met medecliënten wel vaak langer in stand blijft. Ook de zorg die al gegeven wordt, sluit dan beter aan bij de nieuw ontstane situatie waarin sprake is van dementie.

Toch zie je vaak dat mensen moeten verhuizen. Al is het maar omdat ze het ritme van hun woonomgeving niet meer kunnen bijbenen. Twee aanwezigen vertellen: “Onze zus is pas verhuisd omdat ze hard achteruitging. Ze denkt nu dat haar nieuwe woonplek een vakantiehuis is. En ze verlangt nog steeds naar haar oude huis.”

Als mensen moeten verhuizen is dat vaak naar een andere regio. Een knelpunt dat de aanwezigen signaleren is het gebruik van dialect. Vaak worden ze in de nieuwe woning niet meer in het dialect benaderd. Dat is funest, want het is de taal waarmee ze opgegroeid zijn en dus in hun geheugen gebeiteld zit.

Een volgende scène die de actrice speelt, gaat over lievelingskonijn Pieter die al een tijd dood

is. Maar Inge (de personage met dementie) zoekt hem. Inge spreekt hierover verschillende aanwezigen aan. Één van hen gaat meehelpen zoeken. Dat is fijn, zegt de actrice achteraf, want daarmee kun je angst omzetten in actie en je voelt je ook serieus genomen.

Bij dementie verandert het gedrag van mensen. Maar in wezen zijn ze nog steeds de persoon die ze altijd waren. Een flierefluiter of iemand met een groot verantwoordelijkheidsgevoel of een zorgzaam type. Daaruit kun je het gedrag vaak verklaren. Een verantwoordelijk iemand die altijd zijn opgedragen huiselijke taken nauwgezet uitvoerde toen ze achttien was, die kan door de dementie in paniek raken omdat ze naar huis wil. Ze moet immers haar moeder helpen. Bij het spelen van een scène hierover reageert iemand in de zaal met de vraag: maar hoe is het eigenlijk met je moeder? Dat is een goede reactie. Want dat is waar die persoon op dat moment mee bezig. Als begeleider of familielid kun je daar dus het beste op inspelen.

De uitwisseling van kennis en ervaringen komt op deze avond in het begin nog wat aarzelend op gang. Suggesties die gedaan worden: werken met levensboeken. Of met cassettebandjes met geluiden uit de vorige woning. Een scherm waarop een film van de overleden echtgenoot wordt geprojecteerd om iemand gerust te stellen. In de pauzes zoeken mensen elkaar steeds meer op om ervaringen uit te wisselen.

De aanwezigen wordt gevraagd een evaluatieformulier in te vullen. De antwoorden en beoordelingen uit iedere provincie worden gebruikt voor het bijstellen van de Dementietafels.

Deze Dementietafel in Angerlo werd georganiseerd door Ieder(in) samen met de Gelderse zorgorganisaties Philadelphia Zorg, Fatima Zorg, Siza en Estinea. Naar alle waarschijnlijkheid gaat de dementietafel een vervolg krijgen. Voor meer informatie hierover kun je contact opnemen met Esther Scholten.